

ŻYĆ I PRACOWAĆ W SZWAJCARII

Ważne adresy

Ministerstwo Gospodarki:

**Secrétariat d'Etat à
l'économie (SECO)**
Direction du travail / EURES
Effingerstrasse 31
3003 Berne/Suisse
info@eures.ch
www.eures.ch
www.espace-emploi.ch

Federalny Urząd Migracji:

**Office fédéral des
migrations (ODM)**
EURES
Quellenweg 6
3003 Berne-Wabern/Suisse
euresinfo@bfm.admin.ch
www.odm.admin.ch

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

„Nie miałam zamiaru
przyjechać do Szwajcarii,
lecz kraj ten mnie oczarował
i tu zostałam.”

Linda Uldry-Polme, nauczycielka, Portugalia

+ SZWAJCARIA NA CODZIENÍ +

ŻYCIE W SZWAJCARII*

Szwajcarskie gazety, telewizja, radio a także niezliczone strony internetowe pozwolą wam zapoznać się z życiem w Szwajcarii.

ZGŁOSZENIE SIĘ W GMINIE

Jeśli chcecie pozostać w Szwajcarii dłużej niż trzy miesiące i/lub jeśli chcecie tu pracować, musicie zgłosić się w gminie nie później niż 14 dni po przyjeździe. W każdym przypadku musicie zgłosić się do gminy przed podjęciem zatrudnienia.

ZAMIESZKANIE W SZWAJCARII

Kiedy przenosicie wasze prawne miejsce zamieszkania do Szwajcarii, możecie w zasadzie przywieźć bez żadnych opłat meble i samochody oraz zwierzęta jako mienie przesiedlenia. W momencie przywozu należy przede wszystkim wypełnić formularz „Déclaration/Demande 18.44 de dédouanement», to znaczy deklarację/wniosek o odprawę celną mienia przesiedlenia. Formularz można ściągnąć w dwóch egzemplarzach ze strony internetowej Federalnej Administracji Celnej (Admi-

nistration fédérale des douanes) lub otrzymać w szwajcarskich przedstawicielstwach za granicą (ambasady i konsulaty).

WWW

www.ezv.admin.ch

> Informations pour les particuliers > Recherche de mots-clé > Import > Déménagement de l'étranger en Suisse

KOSZT ŻYCIA

Koszt życia jest w Szwajcarii bardzo wysoki. Zurych i Genewa są nawet zaliczane do najdroższych miast świata. Wysokie są zarówno koszty mieszkaniowe jak i koszty żywności i ubezpieczenia zdrowotnego, które jest obowiązkowe, lecz nie należy do automatycznych potrąceń z wynagrodzenia.

MIESZKANIE

Powierzchnia nadająca się do zamieszkania w Szwajcarii jest bardzo ograniczona. Ludność jest skoncentrowana na Wyżynie Szwajcarskiej

rozciągającej się od Jeziora Genewskiego do Jeziora Bodeńskiego.

Duże miasta cierpią od lat na poważny niedobór mieszkań. Ceny najmu są tam w związku z tym wyższe o ponad 20 % od średnich cen krajowych. Znalezienie odpowiedniego mieszkania może więc okazać się bardzo trudne. Stan mieszkań jest natomiast z reguły dobry; kuchnia jest wyposażona w lodówkę, w kuchenkę, itd.

Aby znaleźć mieszkanie, odwiedźcie strony internetowe wyspecjalizowane w poszukiwaniu mieszkania i nawiążcie kontakt z biurami nieruchomości waszego przyszłego regionu, a przede wszystkim należy uzbroić się w cierpliwość.

WWW

Biura nieruchomości w Szwajcarii francuskojęzycznej:

www.uspi.ch

Biura nieruchomości w Szwajcarii niemieckojęzycznej:

www.svit.ch

ZAKUPY

W dużych aglomeracjach nie brakuje supermarketów i najrozmaitszych sklepów. W miastach, zamykane są podczas przerwy obiadowej a w soboty już nawet o godzinie 16 lub 17. W niedzielę natomiast sklepy są nieczynne. W czwartki lub w piątki, otwarte są one do godziny 20 lub 21. Czas otwarcia sklepów usytuowanych przy większych dworcach kolejowych może być wydłużony do godziny 20 lub 22. Istnieje możliwość zaopatrzenia się w nich również w sobotę i w niedzielę.

ROZRYWKI

W Szwajcarii jest mnóstwo klubów i stowarzyszeń, które odgrywają bardzo ważną rolę w integracji nowych mieszkańców. Poproście o listę mieszkańców w urzędzie waszej gminy. Oferta kulturowa jest bogata przede wszystkim w dużych miastach. Mieszkańcy wsi organizują sami własną działalność kulturową i sportową. Najbardziej rozpowszechnionymi sportami poza piłką nożną są wędrówki piesze i rowerowe.

PODATKI

W Szwajcarii podatek dochodowy pobierany jest zarówno przez Konfederację jak i przez kantony (podatek kantonalny i gminny). Dlatego też obciążenia podatkowe są zróżnicowane w 26 kantonach, w zależności od prawodawstwa podatkowego każdego z nich. Z reguły podatnicy muszą corocznie wypełnić zeznanie podatkowe. Na podstawie wypełnionego zeznania, kwoty do zapłacenia określone są według tabel podatkowych ustalonych w zależności od dochodu i od majątku.

Zagraniczni pracownicy nie posiadający zezwolenia na stałe osiedlenie (C), lecz przebywający w Szwajcarii lub mający tu miejsce zamieszkania dla celów podatkowych, muszą płacić podatek pobierany u źródła (bezpośrednio potrącany z wynagrodzenia). Dla płac brutto przekraczających 120'000 franków końcowe rozliczenie następuje retrospektywnie. W niektórych kantonach podatek kościelny pobierany jest z urzędu!

Jeśli chodzi o pracowników przygranicznych, miejsce opodatkowania zależy od kombinacji różnych czynników: miejsca zamieszkania, miejsca pracy oraz od pewnych warunków szczególnych (między innymi od poziomu wynagrodzenia).

Szwajcaria zawarła umowę o podwójnym opodatkowaniu z wieloma krajami.

WWW

System podatkowy:

www.estv.admin.ch

- > documentation > publication
- > autres publications

Umowy o podwójnym opodatkowaniu:

www.sif.admin.ch

- > Politique fiscale internationale

Kalkulator podatkowy:

www.estv.admin.ch

- > simulateur fiscal

www.comparis.ch

- > Finance > Retenue à la source en Suisse

„Praca w Szwajcarii sprawia mi dużą przyjemność i przyroda daje się pięknie fotografować.”

Mirko Teefs, szef serwisu, Niemcy

TRANSPORT

Szwajcaria posiada bardzo rozwinięty i skuteczny system transportu publicznego. Codziennie setki tysięcy ludzi podróżują pociągiem lub autobusem do pracy i szkoły. Taka oferta ma swoją cenę, i bilety kolejowe są drogie. Rozpowszechniony jest tak zwany abonament generalny ważny na całym terytorium kraju lub abonament pozwalający na kupowanie biletów kolejowych i na korzystanie z niektórych środków komunikacji za pół ceny. W miastach liczni mieszkańcy jeżdżą na rowerze do pracy i/lub w czasie wolnym od pracy.

Na autostradach obowiązuje winieta, która kosztuje 40 franków i sprzedawana jest na poczcie i w urzędach celnych. Jest ona ważna przez cały rok.

WWW

Szwajcarskie koleje federalne:

www.cff.ch

Stowarzyszenie Wydziałów komunikacji:

www.asa.ch

WAŻNOŚĆ WASZEGO PRAWA JAZDY

W przeciągu pierwszych dwunastu miesięcy pobytu w Szwajcarii możecie bez przeszkód prowadzić pojazd odpowiadające kategoriom wymienionym w prawie jazdy z waszego kraju, pod warunkiem, że osiągnęliście minimalny wymagany wiek (ukończone 18 lat dla motocykli, samochodów i ciężarówek; 21 lat dla autokarów). Po upływie tego okresu (zawodowi kierowcy: przed pierwszą trasą), musicie złożyć wniosek o wymianę waszego prawa jazdy na prawo jazdy szwajcarskie w wydziale komunikacji waszego kantonu. Potrzebne są następujące dokumenty:

- Wypełniony i podpisany formularz wniosku
- Paszport lub dowód osobisty
- Zezwolenie na pobyt

- Prawo jazdy (oryginał, nie kopia)
- Niedawno wykonane zdjęcie paszportowe

POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W SZWAJCARII

Jeśli mieszkacie w Szwajcarii i zmieniacie miejsce zamieszkania, musicie poinformować o tym policję ds. obcokrajowców lub gminny urząd kontroli mieszkańców w przeciągu 14 dni po przeprowadzce. Instytucje te poinformują was o dalszym postępowaniu, które należy podjąć.

ŻYCIE PRYWATNE

Urząd stanu cywilnego waszej gminy rejestruje wydarzenia takie jak: narodziny, zawarcie związku małżeńskiego i zgon.

WWW

Urodzenie, zawarcie związku małżeńskiego i zgon:

www.ch.ch

> vie privée

Office fédéral de la justice (OFJ):

www.bj.admin.ch

> thèmes > société

ROZMOWY TELEFONICZNE W SZWAJCARII

Międzynarodowy numer kierunkowy do Szwajcarii to 41; aby zadzwonić z zagranicy, należy wobec tego wybrać 0041, a następnie numer miejscowy bez 0: 0041 (0)31 XXX XX XX.

+ O CZYM TRZEBA PAMIĘTAĆ +

POMYŚLCIE O TYM PRZED PRZEPROWADZKĄ

- Dobre przygotowanie jest gwarancją sukcesu. To jest szczególnie ważne przy przeprowadzce do innego kraju. Wasza integracja w nowym środowisku będzie dzięki temu bardzo ułatwiona.
- Pamiętajcie o tym, żeby zabrać dowód osobisty lub paszport, prawo jazdy, dyplomy i świadectwa, curriculum vitae i zdjęcia paszportowe.

WWW

Radio i telewizja po niemiecku – telewizja:
www.srf.tv

- Nie zapomnijcie o wypełnionym wniosku o odprawę celną mienia przesiedlenia „Déclaration/ Demande 18.44 de dédouanement” w dwóch egzemplarzach; jest on konieczny dla sprowadzenia waszego mienia do Szwajcarii.
- Pamiętajcie o tym, żeby załatwić na czas sprawę ubezpieczenia zdrowotnego i od wypadku, dla zapewnienia waszej ochrony ubezpieczeniowej w Szwajcarii.

- Jeśli przywozicie zwierzę domowe, upewnijcie się, że jest zaszczepione przeciw wściekliźnie, zgodnie ze szwajcarskimi przepisami, i że jest oznakowane (mikrochip lub tatuaż).
- W razie konieczności, pobierzcie wymagane formularze PD U1, U2 albo formularze internetowe (E111, E119, E301, E303, E101, E104)
  - Możecie zasięgnąć informacji na temat życia codziennego w Szwajcarii w gazetach, w telewizji i na licznych stronach internetowych.

WWW

Lista gazet i pism Szwajcarii francuskojęzycznej:
www.news.admin.ch
> documentation > journaux
Telewizja et Radio Szwajcarii francuskojęzycznej:
www.rts.ch

POMYŚLCIE O TYM OD RAZU PO PRZYJEŹDZIE DO SZWAJCarii

Zgłoście się w przeciągu 14 dni po przyjeździe do Szwajcarii do kantonalnego urzędu migracyjnego właściwego dla waszego miejsca zamieszkania. W tem celu musicie wziąć ze sobą

„Wybrałam Szwajcarię ze względu na jej bardzo naturalny charakter. Jest podobna do mojego kraju i, co więcej, są tu góry.”

Helena Sundberg-Arnone, fizjoterapeutka, Szwecja

paszport lub dowód osobisty, umowę o pracę oraz zdjęcia paszportowe.

WWW

Obywatele WE i EFTY:

www.bfm.admin.ch

Thèmes > La libre circulation des personnes Suisse – UE/AELE

– Zarejestrujcie się w waszej ambasadzie w Szwajcarii.

Obywatele UE poszukujący pracy mogą przebywać w Szwajcarii trzy miesiące bez zezwolenia. Następnie należy zgłosić się do właściwego kantonalnego urzędu migracyjnego. Jeśli otrzymujecie już zasiłek dla bezrobotnych w waszym kraju, warto zasięgnąć wcześniej informacji na ten temat we właściwym urzędzie pracy. Weźcie ze sobą aplikację o pracę oraz podpisany formularz PD U2 /E 303 (transfer zasiłku dla bezrobotnych).

UBEZPIECZENIE MIENIA RUCHOMO- MEGO I UBEZPIECZENIE OD ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

W niektórych kantonach pewne ubezpieczenia są obowiązkowe.

OPLATA ZA RADIO I TELEWIZJĘ

Zgłoście się do firmy pobierającej opłatę od radia i telewizji.

WWW

www.billag.ch

KONTO W BANKU LUB NA POCZCIE

Wynagrodzenie jest w Szwajcarii z reguły bezpośrednio przelewane na konto bankowe. Polecamy wam wobec tego otworzyć takie konto w Szwajcarii, w banku lub na poczcie. Musicie w tym celu przedstawić dowód osobisty.

KARTA POJAZDU I PRAWO JAZDY

Po przeprowadzce do Szwajcarii musicie poddać pojazd kontroli technicznej we właściwym wydziale komunikacji. Jeśli pobyt trwa dłużej niż rok, pojazdy zmotoryzowane i przyczepy muszą mieć szwajcarską kartę pojazdu i tablicę rejestracyjną. Poza tym należy wymienić obecne prawo jazdy na prawo jazdy szwajcarskie.

ROWER

Rowery można wypożyczyć w wielu punktach.

„Przyjechałam do Szwajcarii na studia, a zostałam z miłości.”

Gordana Botalla, administratorka nieruchomości, Słowenia